

Suomen Akatemia

OKM; Opetus- ja kulttuuriministeriön tilinpäätöskannanotto Suomen Akatemian vuoden 2019 toiminnasta

Opetus- ja kulttuuriministeriö on tänään päättänyt valtion talousarvioasetuksen (1243/1992) 66 i §:n mukaisesta tilinpäätöskannanotosta Suomen Akatemialle.

1. Tulokellisuus ja tulostavoitteiden toteutuminen

Suomen Akatemia on pääosin saavuttanut sille vuodelle 2019 asetetut tulostavoitteet. Akatemian toiminnan vaikuttavuus muodostuu kilpailuun perustuvan tutkimusrahoituksen tieteellisestä ja yhteiskunnallisesta vaikuttavuudesta ja tiedepolitiikan asiantuntijana toimimisen kautta syntyvästä vaikuttavuudesta.

Akatemian toimikuntarakenne muuttui vuoden 2019 alusta, kun neljästä toimikunnasta siirryttiin kolmeen. Samalla vuosiksi 2019–2021 nimitetyt toimielimet aloittivat toimintansa. Akatemia myös modernisoi tutkimusrahoituksen prosessejaan. Akatemia teki rahoituspäätökset lippulaivatutkimuskeskittymistä vuosina 2018 ja 2019. Akatemian myöntövaltuuteen vuodesta 2019 tehtiin 25 miljoonan euron tasokorotus. Akatemian rahoituksella työskenteli noin 3 000 henkilötyövuotta

Akatemialle asetetuista yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteiden kolmesta indikaattorista kaksi toteutui. Indikaattoreista tieteen tila –katsaus aloitettiin ja rahoitettujen tutkimushankkeiden tuottamaa dataa avattiin yli tavoitearvon. Indikaattoreista ei toteutunut akatemiahankkeiden ja akatemiautkijan tehtävissä tuotettujen Top 10- julkaisuindeksin tavoite. Neljäs indikaattori on joka toinen vuosi toteutettava Akatemian yhteistyökykyä mittaava sidosryhmäkysely, jota ei toteutettu vuonna 2019.

Tuotoksiin ja laadunhallintaan liittyen Akatemia on kertomusvuonna ylittänyt suoritteille ja julkishyödykkeille asetetut tavoitteet, mihin vaikutti erityisesti hakemusten määrän kasvu. Palvelukyvyille ja laadulle asetetuista tavoitteista hakemusten käsittelyaika lyheni, mikä johtui portaittaisesta hakemuskäsittelystä, ja akatemiahankkeiden keskimääräinen koko kasvoi yli tavoitteen, mitkä kumpikin ovat positiivisia tuloksia. Asiakastytyvääisyyttä mittaavaa

Postiosoite
Postaddress
Postal Address
Opetus- ja kulttuuriministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 29
00023 Valtioneuvosto

Meritullinkatu 10
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

09 135 9335
+358 9 135 9335

kirjaamo@minedu.fi

sidosryhmäkyselyä ei toteutettu vuonna 2019, ja avointa tiedettä kuvaavan OA-julkaisujen osuutta ei saavutettu.

Akatemian toiminnalliselle tehokkuudelle asetetuista tavoitteista kaksi saavutettiin. Rahoitustoiminnan kustannusten osuus myönnetystä rahoituksesta alitti tavoitteen, mikä oli erittäin positiivista, ja hakemusten määrä per käsittelijä nousi. Akatemiahankkeiden käsittelykustannukset nousivat eli kustannustasolle asetettua tavoitetta ei saavutettu. Myöskään mediaseurannan tavoitetta ei saavutettu.

Tilinpäätösasiakirjaan sisältyvä toimintakertomus sisältää asianmukaisen analyysin tulostavoitteiden toteutumisesta ja lukuihin vaikuttavista tekijöistä. Ministeriö katsoo, että huomioon ottaen Akatemian esiin tuomat seikat, tuloksellisuuden ja toiminnallisen tehokkuuden taso on riittävä.

Akatemian hallintovirastossa tehtiin 135,2 henkilötyövuotta. Henkilöstövoimavarojen hallintaan ja kehittämiseen liittyen Akatemian työtyytyväisyysindeksin (2018: 3,54, 2019: 3,67, tavoite 2019: 3,65, valtio 2019: 3,59) tavoite hieman ylitettiin ja johtajuusindeksin (2018: 3,30, 2019: 3,55, tavoite 2019: 3,55, valtio: 3,42) tavoite saavutettiin, tulokset kummassakin paranivat edellisvuodesta. Myös sairauspoissaolojen (2018: 8,4 pv/htv, 2019: 7,7, tavoite 2019: <8, valtio: 8,6) tavoite, vähemmän kuin 8 päivää saavutettiin, ja tulos oli myös alle valtion keskiarvon. Koulutuspäivien kunnianhimoista tavoitetta ei saavutettu, mutta se parani vuodesta 2019 ja ylitti myös valtion keskiarvon (2018 työpäivää/htv: 3,2, 2019: 3,4, tavoite 2019: >7, valtio: 2,9).

Suomen Akatemian hallintoviraston toimintamenot (nettomenot) vuonna 2019 olivat 11 542 000 euroa (vuonna 2018 11 689 000 euroa) ja niistä siirtyi 6 190 385 euroa vuodelle 2020 (vuodelle 2019 siirtyi 6 719 499 euroa) eli siirtomenot vähenivät 529 114 eurolla. Tutkimusmäärärahojen arviomäärärahamentilta 29.40.51 jäi käyttämättä 24 356 970 euroa momentille myönnetystä 276 140 000 eurosta. Käyttämättä jäänyt määrä oli noin yhdeksän prosenttia, vuonna 2019 noin 11%, myönnetystä määrärahasta. Valtion talousarvioon otetun määrärahan käyttämättä jättäminen ja suurehkon määrärahatarpeen jatkuva siirtyminen tuleville vuosille ei ole talouden kannalta toivottavaa toimintaa.

Strategista tutkimusrahoitusta momentilta 29.40.54 jäi käyttämättä 13 936 965 euroa 55 631 000 euron määrärahasta. Käyttämättä jäänyt määrä oli 25% myönnetystä arviomäärärahasta, mitä voidaan pitää korkeana. Tähän tulee kiinnittää huomiota määrärahojen ja hankerahoituksen mitoituksen jatkosuunnittelussa.

2. Tuloksellisuuden raportoinnin asianmukaisuus

Viraston tilinpäätös sisältäen toimintakertomuksen on laadittu asianmukaisesti ja siitä saa kuvan tulostavoitteiden toteutumisesta.

Valtiontalouden tarkastusviraston tilintarkastuksessa on todettu, että toiminnallisesta tehokkuudesta on esitetty oikeat ja riittävät tiedot.

3. Suomen Akatemian toimenpiteet tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Ministeriö edellyttää Akatemian jatkavan määrätietoista työtä tulossopimuksessa sovittujen tavoitteiden saavuttamiseksi ja toiminnan kehittämiseksi sekä tuloksellisuuden parantamiseksi. Tulossopimuksen mukaisesti Akatemian tulee raportoida tilinpäätöksessä tai sen yhteydessä myös muista tulossopimukseen kirjatusta asioista.

Akatemia edistää yhteiskunnan tiedepoliittista asiantuntemusta erityisesti tuottamalla ministeriöille, korkeakouluille, tutkimuslaitoksille ja muille tahoille tiede- ja koulutuspoliittisen päätöksenteon käyttöön laadukasta ja monipuolista tietoon perustuvaa materiaalia ja analyysijä Suomessa tehtävästä tutkimuksesta ja suomalaisista tutkimusorganisaatioista. Suomen Akatemian

tuottamaa tietoa tutkimuksen laadusta ja vaikuttavuudesta tarjotaan laajemmin korkeakoulujen ja ministeriöiden strategiayön tueksi.

Kansallisten tutkimusinfrastruktuurien uusi strategia valmistui 2019 ja sen pohjalta luodaan uusi tiekartta vuonna 2020. Asiakirjat linjaavat tutkimusinfrastruktuurikomitean toimintaa tuleville vuosille.

Akatemian tulee edelleen edistää avointa tiedettä ja avoimuutta toimintatapana.

Suomen Akatemia on sitoutunut kansainvälisellä toiminnalla tukemaan korkeakoulutuksen ja tutkimuksen kansainvälisyyden edistämisen kansallisia linjauksia. Tämän tukemisen edellytetään jatkuvan.

Valtiontalouden tarkastusviraston antaman tilintarkastuskertomuksen mukaan Suomen Akatemian tilinpäätöslaskelmat on laadittu säännösten mukaisesti ja niiden liitteenä esitettävät tiedot ja tilinpäätösanalyysi on esitetty valtion talousarviosta annetun asetuksen edellyttämällä tavalla. Talousarviota ja sitä koskevia keskeisiä säännöksiä on noudatettu. Sisäisen valvonnan osalta ei tarkastuksessa tullut esiin olennaista huomautettavaa. Tarkastuksesta ilmenee, että Suomen Akatemian valtuusseuranta on asianmukaisesti järjestetty ja valtuuden käyttö on ollut talousarvion mukaista. Huolimatta kirjanpitoon jääneistä kirjaamisvirheistä, Akatemia käytti vuonna 2019 valtuutta ICT-ohjelmaan vähintään 10 miljoonaa euroa, kuten valtion talousarvioon oli kirjattu ja tähän liittyen Akatemia on informoinut 6.5.2020, että se tulee kehittämään raportoinnin prosessiaan. Tarkastuksessa ilmeni, että Akatemian siirtyessä maksatuksen toteuttamisessa HANDI-palveluun sitä ei testattu riittävästi ennen tuotantoon siirtymistä. Opetus- ja kulttuuriministeriö kiinnittää huomiota siihen, että viraston keskeisiin toimintoihin liittyvien tietojärjestelmien kehittämis- tai muutoshankkeisiin tulee varata riittävästi voimavaroja.

Suomen Akatemian ja opetus- ja kulttuuriministeriön välisen vuoden 2019 tulossopimuksen mukaisesti maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus tuli olla vähintään kustannusneutraalia. Akatemian maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus oli varainhoitovuonna 100% eli toteutti kyseisen kirjauksen.

Opetus- ja kulttuuriministeriön ja Suomen Akatemian välinen vuoden 2020 tulossopimus sisältää rajatun määrän mittareita, mutta Akatemian tulee edelleen sisällyttää tilinpäätösraportointiinsa riittävän laajasti muita mittareita ja kaikkien mittareiden toteumat kolmelta edelliseltä vuodelta, jotta viraston toiminnan kokonaisuudesta, vaikuttavuudesta, tuloksellisuudesta ja lähivuosien muutossuunnasta saadaan kattava kuva.

4. Opetus- ja kulttuuriministeriön toimenpiteet tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Kansallinen tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tiekartta hyväksyttiin huhtikuussa 2020. Tiekartta on laadittu opetus- ja kulttuuriministeriön sekä työ- ja elinkeinoministeriön yhteistyössä kuulemalla laajasti tki-toiminnan sidosryhmiä. Tiekartan toimenpiteillä parannetaan suomalaisen tki-ympäristön globaalia vetovoimaa. Opetus- ja kulttuuriministeriö edistää toiminnallaan kansallisen tki-tiekartan toimenpiteitä yhteistyössä Suomen Akatemian, korkeakoulujen sekä muiden sidosryhmien kanssa.

Ministeriö ja Suomen Akatemia tukevat edelleen korkeakoulujen profiloitumista niiden vahvoilla osaamisalueilla.

Ministeriö ja Suomen Akatemia osallistuvat tutkitun tiedon teemavuoden koordinaatioon ja toteuttamiseen vuonna 2021.

Ministeriö käynnistää Suomen Akatemian kansainvälisen arvioinnin vuonna 2020.

Ministeriö hyödyntää toiminnassaan ja erityisesti korkeakoulujen ohjauksessa Akatemian tiedepoliittista asiantuntemusta ja tutkimukseen liittyviä analyysejä.

Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee yhteistyössä Akatemian, yliopistojen ja valtiovarainministeriön kanssa Akatemian myöntämän tutkimusrahoituksen uudistamista osana korkeakoulutus ja tutkimus 2030 -vision tiekartan toimeenpanoa. Tavoitteena on säädösympäristö, joka huomioi paremmin pitkäjänteisen tutkimustoiminnan luonteen ja korkeakoulutoiminnan kokonaisuuden. Tavoitteena on keventää hanketoiminnan prosesseja ja samalla vahvistaa ydintoimintaa niin Akatemiassa kuin rahoituksensaaja organisaatioissa. Uudistukset on tarkoitus saada käyttöön viimeistään vuonna 2022.

Ministeriön virkamiehiä osallistuu Akatemian kokonaiskustannusmallin tarkastelutyöhön marraskuussa 2019 tulosneuvotteluissa sovitun mukaisesti.

Ministeriö edistää avoimen tutkimuksen toimintatapoja ja tutkimustulosten laaja-alaista hyödyntämistä kaikilla ohjausvälineillään.

Ministeriö on neuvotellut hallinnonalansa virastoille entistä strategisemmat ja rakenteeltaan yhtenäiset tulosopimukset vuosille 2020-2023. Ministeriö jatkaa hallinnonalansa virastojen tulosohtauksessa ministeriön yhtenäisten linjausten ja toimintatapojen toteuttamista.

Ylijohtaja Tapio Kosunen

Johtaja Erja Heikkinen

Jakelu Suomen Akatemia

Tiedoksi Valtiokonttori
Valtiontalouden tarkastusvirasto VTV
Eduskunnan tarkastusvaliokunta
VM Valtiovarainministeriö
OKM Kansliapäällikkö Anita Lehikoinen